

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Mācība, Tiesiskās Sadarbības Tīkli Un Aģentūras](#) > [Tieslietu Speciālistu Apmācība](#) > [Valsts Apmācības Sistēmas](#) > [Tiesnešu Sākotnējā Apmācība Eiropas Savienībā](#) > [Czechia](#)

Tiesnešu sākotnējā apmācība Eiropas Savienībā

Saturu nodrošina

Čehija

Čehija

Vispārīgs apraksts

Čehijas Republikā sākotnējo apmācību nodrošina [Čehijas Tieslietu akadēmija](#).

Tieslietu akadēmija nodrošina sākotnējo apmācību stažieriem, proti, tiesu iestāžu stažieriem (topošajiem tiesnešiem) un tiesību zinātņu stažieriem (topošajiem prokuroriem), un pavisam nesen — tiesnešu kandidātiem (topošajiem tiesnešiem).

Tiesu iestāžu stažieri un tiesību zinātņu stažieri stažējas trīs gadu sagatavošanas dienestā, kura laikā viņi strādā tiesā / valsts prokuratūrā un piedalās Tieslietu akadēmijas un tiesu / valsts prokuratūru rīkotajos mācību pasākumos. Ar grozījumiem Likumā par tiesām un tiesnešiem (Nr. 6/2002 Sb.) no 2022. gada 1. janvāra tika atcelts tiesu iestāžu stažiera amats. Tiesu iestāžu stažieri, kuri tika uzņemti sagatavošanas dienestā pirms šā datuma, to pabeigs saskaņā ar esošo sagatavošanas dienesta plānu.

Ar iepriekš minēto grozījumu no jauna tika ieviests tiesneša kandidāta amats. Tiesneša kandidāts apgūst apmācības kursu, kas ilgst vienu gadu. Tā mērķis ir pēc iespējas labāk sagatavot tiesneša kandidātu darbam tiesneša amatā. To nodrošina gan darbs dažādos pirmās instances tiesu un apelācijas tiesu departamentos, gan dalība Tieslietu akadēmijas apmācības pasākumos, kas galvenokārt notiek praktisku semināru veidā. Dalība dažos Tieslietu akadēmijas semināros tiesnešu kandidātiem ir obligāta. Dažās tiesās pašlaik notiek pirmās tiesnešu kandidātu atlases procedūras. Prognozes liecina, ka 2022. gadā Čehijas Republikā šā atlases procesa pirmā posma beigās būs aptuveni 30 tiesnešu kandidātu. Turpmākās atlases procedūras notiks 2022. gada rudenī. 2022. gada 1. janvārī bija 74 tiesību zinātņu stažieri.

Tiesnešu kandidātu sākotnējās apmācības tiesisko regulējumu sk. Likumā Nr. 6/2002 Coll. par tiesām, tiesnešiem, piesēdētājiem un tiesu administrāciju (ar grozījumiem, sk. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-6>) un Noteikumos Nr. 516/20021 Coll. par tiesnešu kandidātu atlasī, stažēšanos un izvērtēšanu (ar grozījumiem, sk. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-516>); Tiesību zinātņu stažieru sākotnējās apmācības tiesisko regulējumu sk. Likumā Nr. 283/1993 Coll. par prokuratūru (ar grozījumiem, sk. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-283>) un Noteikumos Nr. 383/2017 Coll. par tiesību zinātņu stažieru atlasī, stažēšanos un izvērtēšanu.

Piekluve sākotnējai apmācībai

Kad ir jāaizpilda tiesību zinātņu stažieru vakances, reģiona prokurors, apspriežoties ar Tieslietu ministriju, paziņo par atlases procesu uzņemšanai tiesību zinātņu stažieru sagatavošanas dienestā. Tiesību zinātņu stažierim ir jāatbilst šādām prasībām: Čehijas Republikas pilsonība, pilna tiesībspēja un rīcībspēja, labs raksturs un Čehijas universitātes grāds tiesību zinātnēs. Atlases process ietver rakstisku pārbaudījumu, interviju un psiholoģisko pārbaudi. Rakstiskais pārbaudījums un intervija tiek izmantoti, lai izvērtētu pieteikuma iesniedzēja profesionālās zināšanas un piemērotību uzņemšanai sagatavošanas dienestā. Rakstiskā pārbaudījuma nokārtošana ir priekšnoteikums pārejai uz atlases procesa mutisko daļu. Intervijas rezultātus eksaminācijas komisija iesniedz reģiona prokuroram, kurš izraudzīto kandidātu pieņem trīs gadus ilgā darbā sagatavošanas dienestā.

Kad ir jāaizpilda tiesnešu kandidātu vakances, apgabaltiesas priekšsēdētājs paziņo par atlases procesu uzņemšanai tiesnešu kandidātu sagatavošanas dienestā. Tiesneša kandidātam ir jāatbilst šādām prasībām: Čehijas Republikas pilsonība, Čehijas universitātes grāds tiesību zinātnēs, izturēts pārbaudījums kādā tieslietu specialitātē (vai cits līdzvērtīgs pārbaudījums specialitātē), tiesībspēja un rīcībspēja un labs raksturs, pieredze un morālās īpašības, kas garantē, ka viņš/viņa pienācīgi pildīs amata pienākumus, sekmīgi izturēts tiesnešu kandidātu atlases process un nodots zvērests apgabaltiesas priekšsēdētājam. Atlases procesā ietilpst rakstiskā daļa, psiholoģiskā pārbaude un intervija. Rakstiskajā daļā ir ietverta pamata grūtības pakāpes gadījumu izpēte civiltiesību, krimināltiesību, administratīvo tiesību un maksātspējas tiesību jomā, kā arī jautājumi, kas palīdz pārbaudīt loģisko domāšanu. Atlases procesa rakstisko daļu nodrošina un organizē Tieslietu akadēmija. Rakstiskā pārbaudījuma nokārtošana ir priekšnoteikums pārejai uz atlases procesa mutisko daļu. Kandidātam, kurš pārgājis uz atlases procesa mutisko daļu, pirms pielaišanas šai daļai ir jāveic psiholoģiskā pārbaude. Psiholoģiskās pārbaudes rezultāti ir viens no atlases komisijai iesniedzamajiem dokumentiem. Atlases komisijas locekļi uzdod jautājumus par atlases procesa rakstisko daļu, kā arī jautājumus par kandidāta profesionālajām zināšanām un personiskajām īpašībām. Katrs komisijas loceklis piešķir kandidātam vērtējumu skalā no 0 līdz 10 ballēm. Tiks ņemti vērā visi atlases komisijas rīcībā esošie dokumenti, kandidāta iesniegtās rakstiskās daļas rezultāti, psiholoģiskās pārbaudes rezultāti un kandidāta atbildes atlases procesa mutiskajā daļā, arī viņa/viņas izturēšanās un izteiksmes veids kopumā. Tiesneša kandidāta atlases procesa rezultātus apgabaltiesas priekšsēdētājs pseidonimizētā veidā publicē Tiesas tīmekļa vietnē.

Sākotnējās apmācības formāts un saturs

Tiesību zinātņu stažieru sākotnējā apmācība ilgst trīs gadus. Šajā laikā viņi var apmeklēt Tieslietu akadēmijas piedāvātos mācību kursus, kas ir īpaši paredzēti šai mērķgrupai.

Tie ietver seminārus par materiālo un procesuālo tiesību piemērošanu, adaptācijas kursus, darbseminārus un tīmekļseminārus. Tiesību zinātņu stažieriem ir pieejami arī dažādi tālmācības materiāli, video kursi, metodiskie materiāli vai lekciju ieraksti audiogrāmatu veidā. Adaptācijas kurss, kas ir obligāts, notiek pirmajos sešos sākotnējās apmācības mēnešos. Tā mērķis ir iepazīstināt jaunuzņemtos tiesību zinātņu stažierus ar sagatavošanas dienesta saturu un pamata tiesību aktiem, kas reglamentē prokuratūras darbu. Starp šai mērķgrupai piedāvātajiem apmācības pasākumiem ir arī tiesas procesa izspēles, seminārs, kas veltīts praktiskai apmācībai saistībā ar spriedumu pasludināšanu, regulāri semināri par grozījumiem krimināltiesību aktos, kā arī noslēguma sagatavošanas kursi gala pārbaudījumam specialitātē. Katram tiesību zinātņu stažierim prokuratūrā ir instruktors, kas uzrauga, kāds ir stažiera snieguma līmenis sagatavošanas dienestā no profesionālā un pedagoģiskā viedokļa. Instruktors arī palīdz stažieriem apgūt profesionālās ētikas principus. Instruktoru iecel un atceļ reģiona prokurors, un viņu izvēlas no pieredzes bagātāko prokuroru vidus.

Tiesneša kandidātam viena gada sākotnējās apmācības laikā ir jāpiedalās īpašos semināros. Vienā no šādiem obligātiem semināriem jaunos tiesnešu kandidātus iepazīstina ar tieslietu sistēmu un profesionālās ētikas pamatprincipiem. Pēc tam tiesneša kandidātam ir jāpiedalās piecu dienu praktiskā interaktīvā seminārā par civilprocesu ("Process no prasības pieteikuma līdz spriedumam"), kurā galvenā uzmanība pievērsta civilprocesam, kas norisinās pirmās instances civillietu tiesā. Turklāt tiesneša kandidātam ir jāpiedalās interaktīvā seminārā par kriminālprocesu ("Process no lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības līdz spriedumam"), kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta procesuālajām darbībām, kas norisinās pirmās instances krimināllietu tiesā. Pēc tam tiesneša kandidātam ir jāpiedalās vienā tiesas sēdes izspēlē, proti, "Tiesas sēdes izspēle civiltiesību jomā" vai "Tiesas sēdes izspēle krimināltiesību jomā". Šīs tiesas sēžu izspēles notiek inscenētā tiesas zālē, un tās norit, dalībniekiem aktīvi līdzdarbojoties. Papildus obligātajiem semināriem tiesnešu kandidāti var apmeklēt fakultatīvus seminārus. Šajos semināros galvenā uzmanība tiek pievērsta pārstāvībai tiesas zālē, retorikas un veiksmīgas komunikācijas pamatiem, rakstīšanas prasmēm un praktiskiem padomiem par galveno juridiskās informācijas sistēmu izmantošanu. Savukārt seminārs "Administratīvais process" palīdz sagatavoties topošajiem administratīvo lietu tiesnešiem. Kandidātiem ir pieejami arī vairāki e-mācību materiāli, metodiskie norādījumi un apmācības videomateriāli. Viņi var piedalīties arī citos Tieslietu akadēmijas piedāvātajos mācību pasākumos, kas paredzēti citām mērķgrupām.

Tiesneša kandidātam visā sagatavošanas dienestā tiesā ir arī instruktori, kas uzrauga, kāds ir kandidāta snieguma līmenis sagatavošanas dienestā no profesionālā un pedagoģiskā viedokļa. Tiesneša kandidātam ir instruktors katrā no tiesu iestāžu departamentiem, kuros viņš strādā. Instruktori ir tiesneši, un tos šo pienākumu veikšanai norīko un atbrīvo apgabaltiesas priekšsēdētājs. Instruktori sagatavo arī tiesneša kandidāta snieguma novērtējumu attiecīgajā departamentā.

Sākotnējās apmācības un kvalifikācijas procesa izbeigšana

Tiesību zinātņu stažiera sākotnējais sagatavošanas dienests ilgst trīs gadus. Pēc trīs gadu sagatavošanas dienesta pabeigšanas tiesību zinātņu stažieris kārto noslēguma eksāmenu. To veido rakstisks pārbaudījums un intervija ar atlases komisiju. Noslēguma eksāmena rakstiskajā daļā stažieris sagatavo lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības, citu lēmumu vai priekšlikumu krimināllietā vai priekšlikumu civillietā, kurā prokurors ir pilnvarots rīkoties, un apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas lēmumu. Noslēguma eksāmena mutiskajā daļā tiek pārbaudītas kandidāta zināšanas šādās jomās:

1. konstitucionālās tiesības;
2. materiālās un procesuālās civiltiesības;
3. darba tiesības un sociālā nodrošinājuma tiesības;
4. ģimenes tiesības;
5. materiālās un procesuālās krimināltiesības;
6. komerciesības;
7. administratīvās tiesības, kā arī materiālās un procesuālās administratīvās tiesības;
8. finanšu tiesības;
9. notariāta tiesības un Izpildes kodekss;
10. tiesu un prokuroru reglaments, to iekšējie un dienesta noteikumi, kā arī tiesu un prokuroru darba organizācija.

Kandidātam ir pamatzināšanas arī Eiropas Savienības tiesībās un viņš/viņa orientējas starptautisko tiesību pamatavotos. Tiek ņemta vērā arī pretendenta vispārējā orientēšanās tiesību sistēmā un prokuratūras reglamentā, pretendenta spēja pareizi piemērot un interpretēt tiesību normas, kā arī viņa/viņas verbālās izteiksmes spēja. Noslēguma eksāmenā tiek piešķirts vērtējums "izcili kvalificēts", "kvalificēts" un "nav kvalificēts". Pārbaudījumu izturējušais kandidāts no Tieslietu ministrijas saņems apliecību par noslēguma eksāmena nokārtošanu. Noslēguma eksāmena nokārtošana ir priekšnoteikums turpmākam darbam prokurora amatā. Prokurora funkciju veikšanas nosacījumi ir šādi: Čehijas Republikas pilsonība, tiesībspēja un rīcībspēja, labs raksturs, vismaz 25 gadu vecums, Čehijas universitātes grāds tiesību zinātnēs, noslēguma eksāmena nokārtošana, morālās īpašības, kas garantē, ka attiecīgā persona pienācīgi pildīs amata pienākumus un piekrist savai iecelšanai prokurora amatā un norīkošanai konkrētā prokuratūrā. Prokuroru pēc augstākā prokurora priekšlikuma uz neierobežotu laiku ieceļ tieslietu ministrs.

Tiesneša kandidāta apmācība ilgst vienu gadu. Šā termiņa beigās tiesneša kandidāts var pieteikties uz tiesneša amata atlases procesu, par ko paziņo tieslietu ministrs. Tiesneša amata atlases procesā var pieteikties ne tikai tiesnešu kandidāti, bet arī citas personas. Piemēram, tās ir personas, kuras piecus gadus ir ieņēmušas prokurora, advokāta, notāra, tiesu izpildītāja un Konstitucionālās tiesas tiesneša amatu, kā arī personas, kuras 10 gadus ir nodarbojušās ar juridisko praksi vai zinātnisko vai pedagoģisko darbu tiesību jomā, kas saistīta ar tiesu lēmumu pieņemšanas darbību. Atlases procesu veido rakstiskā un mutiskā daļa. Atlases procesa rakstisko daļu organizē Tieslietu akadēmija, un tā ietver augstākas grūtības pakāpes gadījumu izpēti civiltiesību, krimināltiesību, administratīvo tiesību, maksātnešpējas tiesību un konstitucionālo tiesību jomā. Rakstiskajā pārbaudījumā izvērtē kandidāta profesionālās zināšanas un piemērotību tiesneša amatam. Kandidātam, kurš sekmīgi nokārto rakstisko pārbaudījumu un pāriet uz mutisko daļu, pirms pielaišanas atlases mutiskajai daļai tiek veikta psiholoģiskā pārbaude (ja vien tā jau nav veikta atlases procesā uz tiesneša kandidāta vietu). Tiesneša amata atlases procesa mutiskā daļa notiek intervijas veidā. Atlases komisijā ir pieci locekļi (tiesneši un Tieslietu ministrijas eksperti). Intervijas laikā atlases komisijas locekļi uzdod jautājumus par atlases procesa rakstisko daļu, kā arī jautājumus, kas vērsti uz tiesneša funkciju izpildes profesionālo aspektu un kandidāta personiskajām īpašībām. Katrs atlases komisijas loceklis novērtē kandidātu skalā no 0 līdz 10 ballēm, ņemot vērā atlases komisijas rīcībā esošos dokumentus, kandidāta sagatavotās rakstiskās daļas rezultātus, viņa/viņas psiholoģiskās pārbaudes rezultātus un kandidāta atbildes atlases procesa mutiskajā daļā, arī viņa/viņas izturēšanās un izteiksmes veidu kopumā. Kandidāta sekmes vai neveiksmi atlases procedūrā nosaka piešķirto punktu skaits. Tiesnešu atlases procesa sekmīga nokārtošana ir priekšnoteikums iespējamam darbam tiesneša amatā. Iecelšanas brīdī kandidātam jābūt vismaz 30 gadus vecam. Tiesnesi amatā ieceļ valsts prezidents.

neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.